జీవిత సంగీత

రామలక్ష్మి

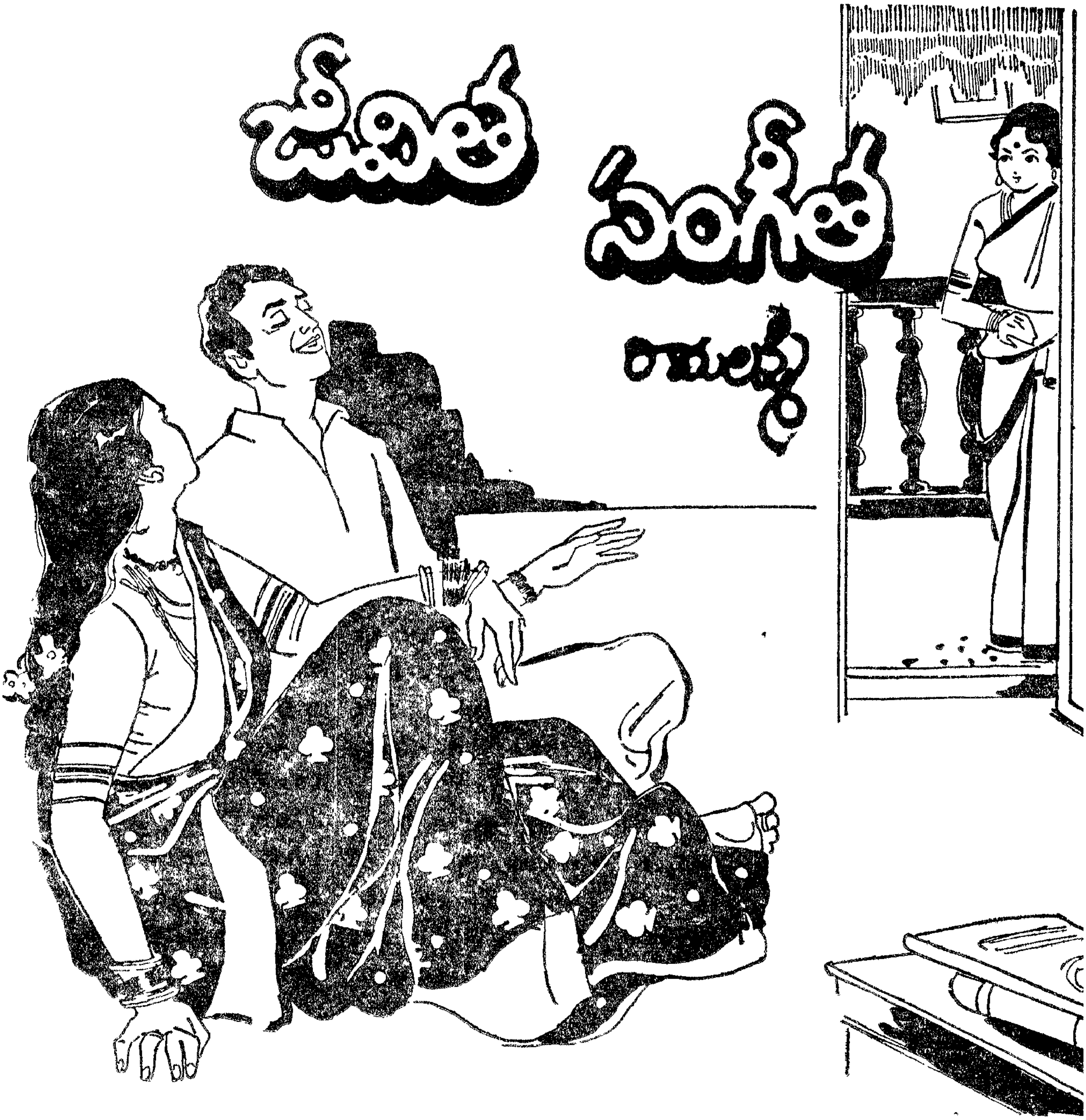

(గత సంచిక తరువాయి)

రామకృష్ణ కలకత్తాలో ప్రోగ్రామ్ ఇవ్వవలసిన రోజు వచ్చింది. అక్కడ జరుగుతున్న ఉత్సవాల్లో సంగీత సభలు కూడా ఏర్పాటుచేశారు. ప్లైన్ కాగానే రామకృష్ణ హడావుడిగా ప్రయాణ సన్నాహంలో అర్ధరాత్రి లేచి బయలుదేరాడు. మీనాక్షి జాగ్రత్తగా ఆరోగ్యం చూచుకోమంటూ పది సార్లు చెప్పింది. రామకృష్ణకి మీనాక్షి హెచ్చరింపులు అలవాటే. అతను వెళ్తుంటే, అలా చూస్తూ విగ్రహ సదృశంగా చాలాసేపు నిలబడిపోయింది ఆమె. ఏమిటో తెలియని దిగులు హృదయాన్ని పిండి, ముక్కలు చేస్తున్నది. ఇటువంటి బాధ వేదన మీనాక్షికి చిరపరిచితమే. అయినా, ఎందుకో కొంత ఆ రోజు కొత్తదనమేదో తోచింది. ఆనాటి రాత్రి ఏదో విధంగా రాత్రిళ్ళను ఒంటరిగా నిద్రపోయింది. ఆ కలత—నిద్రలో కూడా ఆమెకి సుఖం లేకపోయింది.

తూర్పుదిక్కున వెలుగు—రేఖలు కనిపిస్తుండగా మీనాక్షి సగం—నిద్రనుండి లేచింది. కొద్దిగా తేలిక—మబ్బులు తారాడుతున్నాయి. ... పనుల్లో నిమగ్నమైపోయింది ఆమె. ఊపిరాడనట్టుగా తిరుగుతూ, అవ్యక్తంగా, యాంత్రికంగా, పని చేస్తున్నది. రాత్రినుండి కాళ్ళు చేతులు నొప్పులుగా ఉన్నాయి. ఉన్నట్టుండి గుండెల్లోకి ఎవరో పెద్ద రాయి ఎత్తుతున్నట్లవుతున్నది. పైగా, ఉపవాసం; శ్రీరామనవమి; ఆరాధన జరుగుతుంది ఆ రోజు. స్వస్థతగా లేనప్పుడు ఉపవాసం చేసి ఆరోగ్యం ఎందుకు పాడుచేసుకోవటం అని కొప్పడ్డది సరస్వతి. అయినా, మీనాక్షి మొండిపట్టు వదలలేదు. మరొక సమయంలోనైతే, ... నేది. కాని ఇప్పుడు ఏదేదో దోషం ఉంటే ... తను భగవంతుడు ... చేస్తే ఆ పొరపాటుకి రామకృష్ణ శిక్ష అనుభవిస్తాడేనని భయం—మనసుకి దౌర్బల్యం. ఉపవాసం వెయ్యటం మానుకోలేదు.

అస్వస్థ చిత్తంతోనే పనులన్నీ చేయసాగించింది. తలనిండా స్నానం చేసింది. నుదుట నిండుగా బొట్టుపెట్టుకున్నది. సరస్వతి సహాయంతో సీతారామ విగ్రహాలను అలంకరించింది. రామచంద్రుడి మెడలో పువ్వుల హారము, సీతా కంఠంలో ముత్యాల సరమూ అమర్చింది. శ్రీరాము చిరునవ్వు నవ్వాడు. సీతాదేవి పెదవులు మరికొంచెం ఎరుపెక్కినయ్— కాదు; అలా కనిపించింది మీనాక్షికి. 'సదేదే ఇలా నవ్వుకయ్యా రామచంద్ర మా సీతకు కోపంవస్తుంది' అన్నది నవ్వుకుంటు.

భర్తతో కలిసి కూర్చుని పూజలు చేసిం ... పూర్తిచేసుకుని భర్తకు భోజనం పెట్టి, తను ప్రసాదం తీసుకుందామని ...

28 వ పేజీ చూడండి

దేశ రక్షణ నిధికై ఉదారంగా విరాళాలు యివ్వండి

మనోహరమైన మధురసువాసనలు వెదజల్లు

బైకోప్రాడక్ట్సు వారి సెంట్లు

ఆనందమును, ఉత్సాహమును కలిగించును.

- మనోరంజితం.
- గంధరాజ్, జాస్మిను.
- ఫాన్సీబకెట్.
- రోజ్, లెవెండరు.

మట్టుపల్లి గోపాలకృష్ణమూర్తి, బి.కాం.,
మాన్యుఫాక్చరర్సు, రిప్రజెంటేటివ్సు, గుంటూరు-2.

ప్రతి ఒక్క బాటిలుకు 63 సం॥ క్యాలండరు ఉచితం

నాణ్యత మరియు పొదుపు కుటుంబం అంతటికి

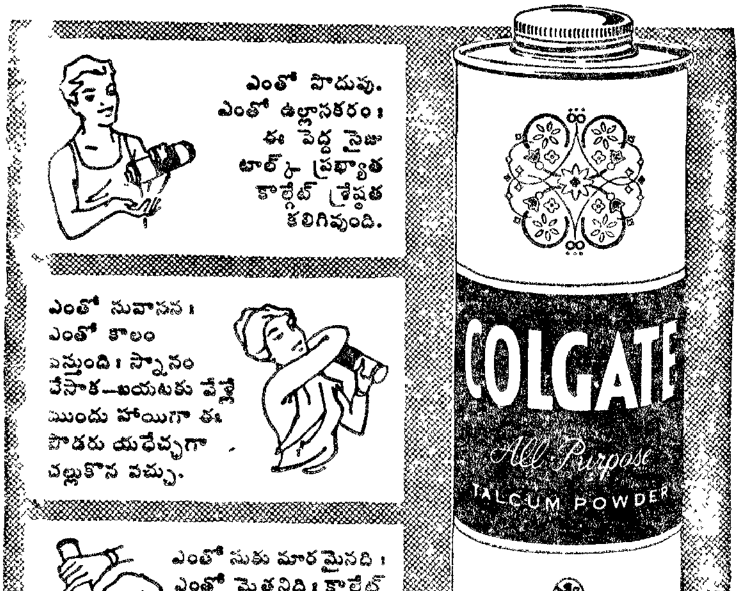

CAP-C-2 TEL.

కాల్గేట్

బహుళ వినియోగ టాల్క్

అపురూపమైన పువ్వుల శాశ్వత సువాసనగలది!

జీవిత సంగీత

19 వ పేజీ తరువాయి

…గ్గరకు వెళ్ళింది మీనాక్షి. అనుకోకుండ కాళ్ళు తడబడినాయి. అంతవరకు ఒక మాదిరిగా ఉన్న శరీరానికి ఒక్కసారిగా నీరసం క్రమ్ముకొచ్చినట్టయింది. అక్కడున్న గోడలు, కిటికీలు, పటాలు, విగ్రహాలు ఒక్కమారుగా గిరగిర తిరిగిపోయాయి కళ్ళముందే. అలా అవుతూ దేమోనని లీలగా భావిస్తూనే ఉంది మీనాక్షి. ఆ పరిస్థితిలో ఆ కాళ్ళల్లో బలాన్ని కూడదీసుకోలేకపోయింది. "సరస్వతీ! కళ్ళు తిరుగుతున్నాయి" అంటూనే నేలమీద పడిపోయింది. కొన్ని నిమిషాల్లో జరిగిపోయిన ఆ సంఘటనను ఎవరూ ఊహించలేదు. ముందు గదిలో పేపరు చూస్తున్న భర్త, అవతలిగదిలో ఉన్న సరస్వతి పరుగెత్తుకు వచ్చారు. పడి ఉన్న మీనాక్షిని చూడగానే, ఇద్దరి గుండెలూ దడదడ కొట్టుకున్నాయి. మీనాక్షికి వంటిమీద తెలివిలేదు. మావగారు కోడలు కలిసి ఆమెను తెలివిలేని సమయంలోనే మంచంమీదకు చేర్చారు.

కొన్ని క్షణాలు గడిచాయి. మీనాక్షి మొహంమీద నీళ్ళు చిలకరించగానే, ఆమె కళ్ళు మెల్లిగా విడివడ్డాయి. ఆ కళ్ళల్లో విపరీతమైన అలసట, మరి కొంత కన్నీరు కూడా దాగి అస్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. కష్టంగా పెదవుల కదుపుతూ 'రామకృష్ణా!' అంది మీనాక్షి నీరసంగా; అంటూ ఉండగానే, కనుకొనల్లో కన్నీరు పెల్లుబికింది. అకస్మాత్తుగా వెక్కటం ప్రారంభించింది మీనాక్షి. సరస్వతి హృదయాన్ని స్థిమితపర్చుకుంటూ ఉపచారాలు చేస్తున్నది. లోలోపల సరస్వతికీ, మీనాక్షి భర్తకూ కంగారు అంతా ఇంతా లేదు. మీనాక్షి ఎప్పుడూ అటువంటి ఉద్వేగకరమైన స్థితిలో లేదు. పైగా క్షణాలు గడుస్తున్నకొద్దీ ఆవిడ పరిస్థితి అధ్వాన్నమవుతున్నది. వళ్ళంతా చెమటలు క్రమ్ముతున్నాయి. మాట చెప్పలేనంత గోడుగా వస్తూ ఉంది.

మీనాక్షి భర్త తొందరగా డాక్టరుకు ఫోను చేశాడు. కాని, ఇంట్లో అతను లేడు. హాస్పటల్లో కూడా అటువంటి వేళ ఉండరు డాక్టర్లు. ఎలా? డాక్టరు నెవర్నయినా తీసుకువద్దామంటే ఈవిధంగా ఉంది భార్య. ఆవిడని వదలి వెళ్ళాలో ఏమో తెలియలేదతనికి. దగ్గర కూర్చొని తల నిమురుతూ, తగ్గిపోతుందని ధైర్యం చెప్పసాగాడు. అయినప్పటికీ మీనాక్షి వదనంలో అపనమ్మకం ప్రస్ఫుటమయింది. గద్గదికంగా, దైన్యంగా "నేను మరి బ్రతకనండీ! .... బ్రతకను.... బ్రతకాలని లేదు కూడా .... ఎంతో వేగంగా వెళ్ళిపోవాలనుంది —కాని .... కాని .... సరస్వతి! ...." నేత్రాంచలాల్లో నిలచిఉన్న కన్నీరంతా ఒలికిపోయింది.

"సరస్వతి! నా బిడ్డని .... నా రామకృష్ణుని మళ్లీ చూడలేను. అదే .... నాకు అదే .... కష్టంగా ఉంది .... రామూ .... కృష్ణా .... ఎక్కడ ఉన్నావు?" వెక్కివెక్కి ఏడ్చింది.

ఇక నిలవలేకపోయాడు మీనాక్షి భర్త. డాక్టరును తీసుకురావటానికి అక్కణ్ణించి ఆదరాబాదరా తడబడుతూ, పైన కండువా వేసుకు సరిగా ... గడప దాటిపోయాడు. మీనాక్షి కన్నీరు ... పిచ్చిపిచ్చిగా ... ఇది కాదాయన.

"సరస్వతీ ! .... ఆయన ఎందుకు వెళ్ళారు ... నాకు తెలుస్తూంది. ప్రతిక్షణం. దగ్గరగా రామ్మా. .... జాగ్రత్తగా చూసుకో నీ భర్తను.... రాము ఆరోగ్యం ...." మీనాక్షి అలా అన్నీ అప్పజెపుతూ ఉంటే, సరస్వతి మనసు బాధపడిపోయింది. అలా అనవద్దని ఎంత చెప్తున్నా, మీనాక్షి ధోరణి మార లేదు.

ఉండి ఉండి చలిస్తున్న మీనాక్షి మనసు మళ్ళీ చంచలమయింది. ఆవిడ కళ్ళల్లో తిరిగి నీరు చిప్పిల్లి, నవ్వని చెంపల మీదుగా జారిపోతూ ఉండగా హీనస్వరంతో మాట్లాడుతున్నది:

"సరస్వతీ ! రామకృష్ణ లేకుండా పోవడం నా దురదృష్టం ..... నే నంత పుణ్యం చేసుకోలేదు. చిన్నప్పటినుండి నన్ను వెంటాడుతున్న అభాగ్యమే ఇప్పుడు విలిచిపోయింది ...... మొదటినుండి భగవంతుడు నన్ను చిన్నచూపే చూశాడు సరస్వతీ!.... కానియ్యి. చేసిన పాపం యిక్కడితో వదిలించనీ— కానీ, కానీ .... రాము లేని బాధను భరించలేకుండా ఉన్నానమ్మా ! మళ్ళీ ఎక్కడ చూస్తాను ?"

సరస్వతి దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక మొగాన్ని కొంగు అడ్డం వేసుకుని ఏడ్చింది. మీనాక్షి కనురెప్పలు బాధగా మగతగా వాలాయి. ఆమెకు విసురుతూ విచారంగా కూర్చుంది సరస్వతి.

"పాపం! ఆయనకు తల్లి—స్థితి ఇలా ఉందని తెలియదు .... ఎంత దూరం వెళ్ళారో ఈపాటికి. టెలిగ్రామ్ ఇవ్వటానికయినా వీల్లేనట్టయింది. అత్తయ్యకి ఆయనంటే ప్రాణంకన్నా ఎక్కువ. ఆయనకీ అంతే .... శ్యామశాస్త్రి కృతులు పాడుతుంటే, అమ్మే నా కళ్ళకు కనిపిస్తుంది అని తనతో చాలాసార్లు చెప్పారు. అటువంటిది .... ప్చ్. భగవంతుడు హృదయాలను ప్రేమలతతో బంధించి బలవంతంగా విడదీస్తాడెందుకో ? ...." సరస్వతి ఆలోచిస్తున్నది. కానీ, ఆమె తలచినది తప్పేనని తేలిపోయింది కొన్ని నిమిషాల్లో.

తెల్లవారుఝామున రామకృష్ణ స్టేషన్‌కు వెళ్ళే సరికి అతను వెళ్ళవలసిన ట్రెయిన్ అప్పుడే దాటిపోయింది. రామకృష్ణకు మీనాక్షి పల్లనే కొంత ఛాదస్తం అలవడింది. తత్సంబంధమైన ఉద్రేకాలే అతనివి. తిరిగి యింటిముఖం పట్టడ మేమిటి—ప్రొద్దున్న పది గంటలకు మరో బండి ఉన్నది—మధ్యలో మారాల్సిన బండి అయినా అందులోనే పోవచ్చు అని నిశ్చయించుకున్నాడు. అంతవరకు ఎల్లాగో ప్లాటుఫారంమీద, వెయిటింగ్ రూములోను, బుక్‌స్టాల్‌లోను కాలక్షేపం చేశాడు రామకృష్ణ. తీరా పది గంటలు కావస్తుంటే ఎక్కవలసిన రైలు మరో రెండు గంటలు లేటని ఎవరో చెప్పారు అతని వాలకం చూసి. రామా ఇదేం కర్మ అనుకుంటూనే, ఆ రెండు గంటలు గడిపేశాడు. అప్పటికీ రైలు వచ్చే సూచన కనిపించకపోగా, విసుగెత్తింది. ఎలానూ తప్పనే తప్పింది —రాత్రికే ప్రయాణం బాగుంటుంది అనుకుంటూ కృతనిశ్చయుడై వెనుదిరిగాడు.

ఆ రావటం రావటం ఇంట్లో పరిస్థితి చూస్తూనే అతని గుండె జారిపోయింది. చుట్టూ కొందరు ఆడవాళ్ళు, మధ్యగా మంచంపైన స్పృహలో లేని మీనాక్షి; కళ్ళద్దుకుంటున్న సరస్వతి .....

"ఏమయింది ? అమ్మా ! ఏమిటి ?" అంటూ తీవ్రంగా కొట్టుకుంటున్న గుండెతో అందర్నీ తోసుకుని మీనాక్షిపై వాలిపోయాడు.

భగవంతుడు పంపినట్టు వచ్చిన రామకృష్ణని చూసి ఆశ్చర్యపోయింది సరస్వతి ఆ విచారంలోనే. శరీరంపైన బరువుగా తోచగానే, మెల్లగా అతి ప్రయత్నంతో చూసింది మీనాక్షి. రామకృష్ణ ఉన్నాడు ఎదుట; మీనాక్షి నేత్రాలు ఆనంద పూరితాలై పోయినాయి. ఆ వాత్సల్యం చూచి ప్రపంచమే కదిలిపోతుందేమో ! రామకృష్ణను హృదయానికి హత్తుకుని కలతలన్నీ విస్మరించింది. బాధనూ, ఉనికినే మరచింది. ఎలా వచ్చాడు రామకృష్ణ అనే ఆలోచనే లేదు. ఆలోచించే స్థితి ఆమె నుంచి ఎప్పుడో దాటిపోయింది.

"ఏమయిందమ్మా ? ఏమిటి ? మాట్లాడవూ ?" రామకృష్ణ—హృదయం బద్దలయింది. కన్నీటి కెరటాలు కట్టలు తెంచుకున్నాయి. తన మీద పడి ఏడుస్తున్న రామకృష్ణ చేతిని బలహీనంగా, దగ్గరకు తీసుకుని ముద్దుపెట్టుకుంది మీనాక్షి.

"రామూ ! ఏడవకురా ! నేను .... చచ్చిపోతే మాత్రం .... అప్పుడు అందరిలా .... నిన్ను మరచి పోతా ననుకున్నావటరా ? .... నీ దగ్గరే ఉంటాను పిచ్చి—తండ్రీ ! ఒకమాట. నీకు కూతురు పుడితే నా పేరు పెట్టినా పెట్టకపోయినా గాని—దాన్ని సంగీత విద్వాంసురాల్ని చెయ్యరా ...."

జలజల రాలిపోతున్న కన్నీళ్లను అరికట్టలేక పోయాడు రామకృష్ణ.

"అమ్మా! తెలుసుకున్నాను.... అంత అదృష్టవంతుణ్ణయితే ఇంకేం కావాలి నాకు—నాకోసం నువ్వు నోములు నోచావు .... నీకోసం నేను పూజలు చేస్తాను తప్పకుండా ...." మీనాక్షి కళ్ళు మూసుకునే, రామకృష్ణ చెంపలను మృదువుగా తుడిచి ఆయాసంగా నవ్వింది:

"ఎందుకు నాన్నా ! ఇలా బాధపడతావు .... అన్నీ తెలుసనుకున్నాను .... ఇంతేనా నీకు తెలిసింది ? ఊరుకో ఇక .... ఈ జీవిత సంగీతాన్ని ఆనందంగా ముగించివేయాలి ! నా తండ్రివి కదు ! పరమాత్ముడు .... అదిగో .... రామూ! పాడవూ ?"

రామకృష్ణునికి మీనాక్షి—భాషే, భావమూ తెలుసు. 'పరమాత్ముడు వెలిగే ముచ్చట' అనే త్యాగరాజ స్వామి—కృతి పాడటం మొదలుపెట్టాడు. తానే నాదమై, రాగమై, భావమై, అనుభవమై కలిసి పోయాడు రామకృష్ణ. ఆ సమయంలో మీనాక్షి అలసిపోతూ, కళ్ళు తెరిచి చూచింది. రామకృష్ణ మైమరచి పాడేటప్పుడు చూడాలని ఆమె కెప్పుడూ కోరికే. చివరి క్షణాల్లో కూడా ఆ ఆశను వదులుకో లేదు ఆ ప్రేమమయి.

పాట పూర్తిచేసి, మీనాక్షి శరీరానికి కన్నీటితో అభిషేకం చేశాడు రామకృష్ణ. సరస్వతి—అకస్మాత్తుగా హృదయంలో ఏర్పడిన లోటుతో, దుఃఖాన్ని అదిమి పట్టి సార్ద్ర నయనాలతో వంగి, గానప్రియ అయిన అత్తగారి పాదాలకు నమస్కరించింది.

డాక్టరుతో ఇంట్లోకి అడుగుపెట్టిన మీనాక్షి భర్తకి చూడటానికి కింకేమీ మిగలలేదు అక్కడ. మీనాక్షి పెదవులపై మిగిలిన ఒక్క చిరునవ్వు, ఆమె నుదుటి రేఖలలోని సంతృప్తినీ మాత్రమే చూడగలిగాడు.

మీనాక్షి జీవిత సంగీతం ముగిసిపోయింది. అక్షరాలా ఆమెది జీవిత సంగీతమే! ★

సత్యం వద...

17—వ పేజీ తరువాయి

ఇంతసేపూ మౌనంగా చూస్తున్న నిర్మల, "అంత తొందరెందుకు నాన్నగారు? ఈయన చదువుకున్నవారిలాగ కన్పిస్తున్నారు. అప్పుడే దొంగ అని నిర్ధారణ చేస్తే ఎలాగ? ఇందులో ఏదో పొరపాటు ఉన్నట్టుంది. స్వామిజీ ధ్యానంలోనుంచి లేచాక వారిని అడగండి" అని సలహా ఇచ్చింది.

ఆమె మాటలు సత్యానికి కొంత ధైర్యం కలిగించాయి. ఆహా ఏమిటా కంఠమాధుర్యం అనుకొన్నాడు.

"అవునమ్మా! నువ్వు చెప్పింది బాగుంది. అలాగే చేద్దాం. అయినా ఇతణ్ణి ఇలాగ వదలివేయడం మంచి పనికాదు" అంటూ రామారావుగారు ప్రక్కనే ఉన్న ఇంకొక చిన్న గదిలోనికి సత్యాన్ని తీసుకు వెళ్ళారు. "నేను మళ్ళీ పిల్చేవరకూ ఇక్కడ కూర్చో" అని తను బయటకువచ్చి గదికి గొళ్ళెంపెట్టారు.

కొంత సేపటికి స్వామిజీ ధ్యానంపూర్తి అయింది. అది కనిపెట్టి రామారావుగారువెళ్ళి జరిగినదంతా వారికి విన్నవించారు.

స్వామిజీ కళ్ళు మూసుకొని అంతా శ్రద్ధగా విన్నారు. రామారావుగారు చెప్పడం పూర్తి కాగానే, "అతణ్ణి ఇక్కడకు తీసుకురండి" అన్నారు చిరునవ్వుతో.

పోలయ్య, రామారావుగారు, నిర్మల ముద్దాయిని తీసుకువచ్చి స్వామిజీ ఎదుట నిలబెట్టారు.

"సత్యానంద్! ఇదేనా రావడం? ప్రయాణం సుఖంగా నెరవేరిందా?" అని పలుకరించారు స్వామిజీ.

ఒక్కక్షణం నిర్ఘాంతపోయాడు సత్యం. వెంటనే చిన్న ఆశారేఖ ఉదయించింది అతడి ముఖంలో. "నమస్కారం". అన్నాడు. తక్కిన ముగ్గురూ ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నారు.

"యోగాభ్యాసంలో గల శక్తి గురించి మా సత్యానంద్‌కు అంతగా నమ్మకంలేదు. అతడికి ప్రత్యక్ష నిదర్శనం ఇవ్వాలని సంకల్పించి రైలు అనే యంత్రబలంపైన ఇతణ్ణి రెండవ తేదీని హరిద్వారంనుండి పంపించాము. ఆనాడే యోగబలంతో మేము ఒక లిప్తలో ఇక్కడికి వచ్చాము" అని రామారావు గారితో చెప్పి, తిరిగి సత్యంతో, "ఇక్కడ మమ్మల్ని చూడగానే నీ కళ్ళని నువ్వే నమ్మలేకపోయావు కదూ" అన్నారు స్వామిజీ.

రక్షించారు స్వామి అనుకొన్నాడు సత్యం. లేకపోతే ఈ అనుకోని అవాంతరంవలన తను ఎంత అప్రతిష్టపాలు కావలసిందో! మనసారా సాష్టాంగ నమస్కారం చేశాడు సత్యం.

అనవసరంగా అనుమానించి అవమానించి నందుకు రామారావుగారు సత్యాన్ని క్షమాపణ వేడుకున్నాడు. "ఇందులో మీ పొరపాటు ఏమీలేదు. జరిగింది మరచిపోండి" అన్నాడు సత్యం.

"ఆ మాటకు వస్తే ఇందులో మాదే కొంత